

Kommunal og regionaldepartementet
Bolig- og bygningsavdelingen
Postboks 8112 Dep

0032 OSLO

Oslo 08.30.2006

SKILT OG REKLAME: SPØRSMÅL OM MIDLERTIDIGHET

Det henvises til brev til Oslo kommune av 31.05.06 (ref. 06/1018-2 GSI). Her fastslås det at hovedregelen for tillatelser gitt i medhold av PBE's §§ 93g og 107 "... ikke lenger kan være midlertidighet." Dette har fått Oslo kommune til, i sitt forslag til skilt- og reklameplan, å innføre – som en hovedregel - permanent tillatelse for skilt og reklame, samt begrepet "temporær" reklame. En slik tolkning av loven må være basert på manglende innsikt i så vel historisk og nåværende praksis som lovens bokstav og intensjon.

Departementet innfører videre et begrep, midlertidig tillatelse som er egnet til økt usikkerhet og forvirring når det fastslås at tillatelse gitt "... for et bestemt tidsrom ..." gjøres synonymt med "... midlertidige tillatelser til skilt- og reklameinnretninger." Hverken i lov eller forskrift finnes begrepet "midlertidig tillatelser". Derimot må begrepet "midlertidig" om skilt- eller reklameinnretninger oppfattes som deres fysiske beskaffenhet (levetid), og innretningene kan gis tillatelse "... inntil videre ..." – i motsetning til tilsvarende innretninger hvor det gis tillatelse "... for et bestemt tidsrom ...", jfr. NOU 2005:12. Å innføre "midlertidig" som en form for tillatelse er både feil og forvirrende.

Dette understrekes i samme NOU, der det fastslås at "Skilt og reklame og lignende behandles vanligvis som midlertidige, søknadspliktige tiltak i kommunene" (s 354 og 522). Dagens lovverk understreker dette: i § 107 står det at dersom "... det kan skje uten hinder av tillatelse som er gitt for et bestemt tidsrom, kan kommunen gi pålegg om å fjerne eller endre enhver innretning som nevnt i første ledd når den etter kommunens skjønn strider mot ovennevnte krav. Innretning som antas å medføre fare kan i alle tilfelle kreves fjernet ved pålegg fra kommunen."

Dette betyr i klartekst at enhver skilt- eller reklameinnretning som er i strid med materielle eller formelle krav i lov og vedtekt kan kreves fjernet eller forandret såfremt tillatelsen ikke er gitt for et bestemt tidsrom (sannsynligvis ment å være et nærmere angitt og kort tidsrom, f eks to uker, to måneder eller et år). Dette må oppfattes dit hen at innretninger som ikke er gitt tidsbegrenset tillatelse må anses som midlertidige innretninger med et betydelig kortere livsløp enn f eks en bygning eller brokonstruksjon. Siden de fleste tillatelser gis uten denne tidsbegrensningen og derfor er å anse som midlertidige, vil disse innretningene (nesten) til enhver tid kunne kreves fjernet eller forandret hvis de er i strid med lov eller vedtekt.

Det er m a o en alvorlig diskrepans eller direkte motsetning mellom departementets syn på tillatelsenes "nye" karakter ("... ikke lenger kan være midlertidighet ...") og loven som gir kommunene adgang til å kreve fjernet eller forandret denne typen innretning.

I NOU 2005:12 foreslås det faktisk å gå enda lenger i ny særbestemmelse til erstatning for dagens § 107: "... Kommunen kan gi pålegg om å fjerne eller endre enhver innretning som nevnt i første ledd, når den etter kommunens skjønn strider mot ovennevnte krav. ..." (ny § 30-3). Her kan altså enhver innretning som er i strid med materielle eller formelle krav i loven kreves fjernet eller forandret (man kan naturligvis diskutere om dette er fornuftig, men det er en annen diskusjon).

Det er flere grunner for at skilt og reklame må anses som midlertidige innretninger som det gis adgang til å fjerne eller forandre:

- Skilt og reklame er i utgangspunktet av midlertidig karakter (se redegjørelsen over) med begrenset levetid: dårlig eller mangelfullt vedlikehold av slike tiltak kan medføre at de fremstår såpass slitt og medtatt at de er i strid med materielle krav i loven (skjemmende eller sjenerende *i seg selv*). Dette er forhold som med dagens lovverk kan rettes på ved at kommunen gir pålegg om fjerning eller forandring i medhold av PBE's § 107 2. ledd;
- Selve bygningen eller området rundt kan gjennomgå en rehabilitering/ansiktsløftning som tilsier at skilt- eller reklameinnretning som det ble gitt tillatelse til for flere år siden nå kan fremstå som skjemmende eller sjenerende *i forhold til omgivelsene*, igjen et forhold som med dagens lovverk kan rettes opp ved at kommunen gir pålegg om forandring eller fjerning;
- Bygningsmyndighetene skal også gjennom § 107 1. ledd ivareta trafikksikkerhetsvurderinger i behandlingen av skilt- og reklamesaker. Trafikale forhold kan forandre seg over noen år, og et skilt- eller reklametiltak det ble gitt tillatelse til på ett tidspunkt, kan oppleves som trafikkfarlige noen år senere;
- En siste grunn for at et tiltak kan være i strid med materielle krav i loven er at kommunen *skjerper sin holdning* til skilt og reklame, f.eks. gjennom vedtekt, nye retningslinjer, eller en ny skilt- og reklameplan. En slik skjerpet holdning til hvorledes en kommune ser på skilt og reklame og behandler søknader og kontroll, kan medføre at innretninger som tilfredsstilte kravene under ett regime og gitt tillatelse, kan være i strid med det samme lovverket noen år senere, jfr. Oslo kommunes "Reklameprosjekt" midt på 90-tallet og kommunens håndtering av Reklametårnene (Hafslund og JCDecaux) det siste året.
- Ved å oppheve skilt og reklame som midlertidige innretninger og således gjøre tillatelsene "permanente" vanskelig gjøres eller frarøves helt kommunenes adgang til å få fjernet eller forandret slike tiltak som er eller kommer i strid med materielle krav i loven.

I Oslo kommunes forslag til skilt- og reklameplan blir det hevdet at de skjerpede reglene *ikke* vil få betydning for eksisterende skilt- og reklameinnretninger (som det er gitt tillatelse til) og at innretninger som er gitt tillatelse vil få et slags livsvarig amnesti. Skulle min redegjørelse over være riktig, vil loven i alle tilfeller gi kommunen adgang til å kreve fjernet eller forandret tiltak i strid med loven, men en slik prosess blir ytterst vanskelig når kommunen har gått ut og gitt "livsvarig amnesti" til alle skilt- og reklameinnretninger som på ett eller annet tidspunkt er gitt tillatelse.

Ved at et tiltak som beskrevet over er blitt gitt "amnesti", kan dette også komme i konflikt med forvaltningsrettslig praksis om likebehandling: det kan ikke være slik at ett tiltak av midlertidig karakter (skilt og reklame) ikke gis tillatelse fordi det er i strid med planen, når et ellers sammenlignbart tiltak forblir upåttalt fordi det en gang ble gitt tillatelse. Kommunens praktisering av plan- og bygningsloven må gjelde alle skilt og reklameinnretninger som ellers er omfattet av loven, for øvrig i tråd med Oslo kommunes praksis under det nevnte "Reklameprosjektet".

På bakgrunn av diskusjonen over må KRD snarest foreta en kritisk gjennomgåelse av skilt og reklame som midlertidige tiltak og søke å avklare departementets misvisende holdning til tillatelser for skilt og reklame og kommunenes adgang til å kreve slike innretninger fjernet eller forandret. Dette bør også gjenspeiles i lovverket og forskriften.

Et slikt arbeid vil igjen kunne få konsekvenser for en nylig innført kommunal praksis om å kreve dispensasjon for skilt- og reklameinnretninger der disse anses å være i strid med ett eller flere reguleringsformål, men denne problemstillingen tilligger et annet departement.

mvh

Morten I Kerr
rådgiver